

Denizin
Üreten
Kadınları

İZMİR
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

BORSAV
İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür
ve Sosyal Entegrasyon Vakfı

AKDENİZ
KORUMA
DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

SİVİL TOPLUM GÖZÜYLE KADIN İSTİHDAMININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER ÇALIŞTAYI

22 Mart 2024 – 14.00-17.00

İZMİR

GELECEĞİNİ
KURAN
GENÇ
KADINLAR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
KALKINMA PROGRAMI

SABANCI VAKFI

GELECEĞİNİ KURAN GENÇ KADINLAR

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar projesi, ülkemizde eğitimde ve istihdamda yer almayan genç kadınların sorun ve ihtiyaçlarını daha görünür kılp bu sorunlara çözüm bulacak ve ihtiyaçları karşılayacak mekanizmalar oluşturmak amacıyla Aralık 2021 tarihinde başlatıldı. Sabancı Vakfı tarafından desteklenen ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş birliğinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Sabancı Vakfı tarafından yürütülen proje ile 18-29 yaş grubunda “NEET” (not in employment, education or training) olarak adlandırılan ne eğitimde ne istihdamda yer alan genç kadınların güçlenmesi, toplumsal ve ekonomik hayata katılımlarının artması hedeflendi.

Proje kapsamında bugüne kadar durum ve ihtiyaç analizi çalışmaları ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirildi, hedef gruptaki kadınlara mentörlük desteği sağlandı. Projenin yüz yüze faaliyetleri Adana, Diyarbakır ve İzmir’de düzenleniyor. İzmir’de güçlenme ve mesleki beceri eğitimleri ile genç kadınların güçlenerek iş hayatına dahil olma süreçleri devam ediyor.

Bu etkinliklerin yanında, genç kadınların istihdam edilebilirliklerinin artırılması ve iş birliklerine dayalı yenilikçi modeller geliştirilerek istihdam edilmelerinin sağlanması amacıyla Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi Hibe Programı da hayata geçirildi. Hibe Programı, projenin pilot illeri ve afet bölgesi illeri dahil olmak üzere 20 ilde uygulanıyor.

Hibe Programı kapsamında destek alan 7 kurumdan biri olan İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı (BORSAY) tarafından Akdeniz Koruma Derneği’nin ortaklığında sunulan “Denizin Üreten Kadınları” projesi ile 40 genç NEET kadına meslek belgesi edindirilmesi ve NEET kadınların istihdama kazandırılmaları hedefleniyor.

GİRİŞ

Sabancı Vakfı ve UNDP tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı işbirliği ile yürütülen Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi Hibe Programı kapsamında desteklenen ve BORSAV ve Akdeniz Koruma Derneği ortaklığında Ekim 2023'ten bu yana yürütülmekte olan "Denizin Üreten Kadınları" projesinin bir etabı da kadın istihdamı çalışan sivil toplum kuruluşlarının bir araya getirilmesi ve konuya ilişkin tespit, deneyim ve önerilerini paylaşımlarının sağlanması olmuştur.

Bu doğrultuda, 22 Mart 2024 tarihinde düzenlenen Sivil Toplum Gözüyle Kadın İstihdamının Önündeki Engeller Çalıştayı'nda kadınlara yönelik çalışmalar yapmak üzere İzmir'de kurulmuş sivil toplum kuruluşlarından 14 temsilci, kadın istihdamı alanındaki projelerde eğitmenlik yapmış olan Duriye Kayserlioğlu moderatörlüğünde bir araya getirilmiştir.

Çalışmaya katılım sağlayan kuruluşlar şunlardır:

1. CUMHURİYET KADINLARI DERNEĞİ KARŞIYAKA ŞUBESİ
2. DEMOKRAT KADINLAR SOSYAL YARDIM DERNEĞİ
3. EGE KADIN TARIM ÇEVRE EKOLOJİ DERNEĞİ
4. İZMİR İŞ VE MESLEK SAHİBİ KADINLAR DERNEĞİ
5. İZMİR TİCARET BORSASI EĞİTİM, KÜLTÜR VE SOSYAL ENTEGRASYON VAKFI – BORSAV
6. KADINLARI VE ÇOCUKLARI KORUMA VE YAŞATMA DERNEĞİ
7. KADINLARIN GÜCÜ KÜLTÜR, EĞİTİM, DAYANIŞMA VE YARDIMSEVERLER DERNEĞİ
8. KALKINMADA KADININ SAĞLIK HAKKI DERNEĞİ
9. TURUNCU DERNEK
10. TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAYRAKLI ŞUBESİ
11. TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BORNOVA ŞUBESİ

Katılımcılara öncelikle çalıştayın amacı ve metodolojisi anlatılmış, mevcut araştırma ve projelerden yola çıkılarak çalıştayın moderatörü Duriye Kayserlioğlu tarafından kadın istihdamına yönelik engeller hakkında genel bilgiler verilmiş, akabinde katılımcılardan yasal ve politik çerçeve, kültürel ve sosyal değerler, eğitim ve ekonomi başlıklarında konuyu tartışıp görüşlerini bir sunuma çevirmeleri istenmiştir.

Bu çerçevede, çalıştayda katılımcılarla birlikte tartışmalar yoluyla ulaşılan genel tespit ve öneriler aşağıda özetlenmiştir:

KADIN İSTİHDAMINI ENGELLEYEN FAKTÖRLER

Kadın istihdamını etkileyen ve önünde hukuki engeller oluşturan birçok faktör bulunmaktadır. Bu engeller genellikle toplumsal, kültürel, yasal ve ekonomik düzeylerde ortaya çıkar. Kadın istihdamını engelleyen faktörler aşağıdaki gibidir:

- 1. Ayrımcı İstihdam Yasaları:** Bazı ülkelerde kadınlara yönelik doğrudan veya dolaylı ayrımcılığı teşvik eden veya onları engelleyen yasal düzenlemeler olabilir. Örneğin, kadınların belirli sektörlerde veya pozisyonlarda çalışmasını yasaklayan yasalar veya belirli hakları sınırlayan yasal düzenlemeler kadın istihdamını olumsuz etkileyebilir.
- 2. Cinsiyet Eşitliği Yasalarının Eksikliği:** Bazı ülkelerde cinsiyet eşitliği konusunda eksik yasal düzenlemeler bulunabilir. Bu durum kadınların işe alım sürecinde veya işyerinde eşit muamele görmelerini engelleyebilir.
- 3. Çocuk Bakımı ve Aile İçi Sorumluluklar:** Kadınlar genellikle aile içi bakım ve ev işleri konusunda daha fazla sorumluluk üstlenir. Esnek çalışma saatleri, kreş hizmetleri gibi desteklerin yetersiz olması, kadınların iş gücüne katılımını azaltabilir.
- 4. Cinsiyet Temelli Şiddet ve Taciz:** Kadınlar iş yerinde cinsiyet temelli şiddet ve tacize maruz kalabilirler. Yasal korumanın eksikliği veya yetersizliği, kadınların iş ortamında güvende hissetmelerini engelleyebilir ve istihdam için engel oluşturabilir.
- 5. Kadınların Eğitim ve Nitelikleri:** Bazı toplumlarda kadınların eğitim fırsatları sınırlı olabilir veya kadınların mesleki gelişimine yönelik destekler yetersiz olabilir. Bu durum kadınların işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliklerini etkileyebilir.
- 6. Toplumsal Normlar ve Kültürel Engeller:** Cinsiyet rolleri ve kültürel normlar, kadınların belirli sektörlerde veya pozisyonlarda çalışmasını engelleyebilir. Ayrıca, kadınların iş hayatında ilerlemesini ve liderlik pozisyonlarına yükselmesini durdurabilir.

Bu engellerin üstesinden gelmek için cinsiyet eşitliğini teşvik eden yasal düzenlemeler yapılması, kadınlara yönelik eğitim ve destek programlarının yaygınlaştırılması ve cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığın artırılması önemlidir.

KADIN İSTİHDAMININ ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ AŞMAK İÇİN YAPILABİLECEKLER

Kadın istihdamının önündeki hukuki engelleri aşmak için çeşitli müdahalelerde bulunulabilir ve politikalar uygulanabilir. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- 1. Cinsiyet Eşitliği Yasalarının Güçlendirilmesi:** Cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan yasaların güçlendirilmesi ve uygulanabilir hale getirilmesi önemlidir. Bu yasalar, işe alım sürecinde cinsiyet ayrımcılığını önlemek, eşit ücret ve fırsatlar sağlamak gibi hedeflere odaklanabilir.
- 2. Kadın Dostu İş Politikalarının Teşviki:** Esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma imkanları, kreş hizmetleri gibi kadın dostu iş politikalarının teşvik edilmesi önemlidir. Bu politikalar, kadınların iş ve aile hayatını daha iyi dengelemelerine yardımcı olabilir.
- 3. Eğitim ve Mesleki Gelişim Fırsatlarının Artırılması:** Kadınların eğitim ve mesleki gelişim fırsatlarına erişimlerinin artırılması, istihdam edilebilirliklerini artırabilir. Eğitim programları ve destekler aracılığıyla kadınların daha nitelikli ve rekabetçi olmaları sağlanabilir.
- 4. Cinsiyet Eşitliği Bilincinin Artırılması:** Toplumda cinsiyet eşitliği bilincinin artırılması için eğitim ve kampanyalar düzenlenmesi önemlidir. Bu, kadınların işgücüne katılımını teşvik etmek ve cinsiyet temelli ayrımcılığı önlemek için kritik bir adımdır.
- 5. Kadın Girişimciliğini Destekleyen Politikaların Uygulanması:** Kadın girişimciliğini teşvik etmek için vergi teşvikleri, kredi erişimi kolaylaştırma programları, eğitim ve mentorluk desteği gibi politikalar uygulanabilir. Bu, kadınların iş kurmalarını ve işletmelerini büyütmelelerini destekleyebilir.
- 6. Cinsiyet Temelli Şiddeti Önleyici Yasaların Güçlendirilmesi:** Kadınların iş ortamında cinsiyet temelli şiddet ve tacize karşı korunmasını sağlamak için yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi önemlidir. İş yerlerinde cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanması ve şiddet vakalarına karşı etkili önlemler alınması gerekmektedir.

Bu tür müdahaleler, kadın istihdamının önündeki engelleri aşmak ve kadınların iş gücüne daha etkin bir şekilde katılımını teşvik etmek için önemli adımlardır. Ayrıca, bu politikaların etkin bir şekilde uygulanması için toplumsal destek ve iş birliği de gereklidir.

a) Kadın İstihdamının Önündeki Eğitim Engelleri

Kadın istihdamının önünde eğitim engelleri çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir.

Bazı yaygın eğitim engelleri şunlardır:

1. **Erişim Engelleri:** Bazı toplumlarda kız çocuklarına eğitime erişimde cinsiyet ayrımcılığı uygulanabilir. Bu, kız çocuklarının okula gitmelerini veya eğitim almalarını engeller.
2. **Ekonomik Zorluklar:** Ailelerin ekonomik zorluklarla karşılaşması durumunda, genellikle kız çocukları erkek çocuklardan daha önce eğitimden vazgeçirilebilir. Okul masrafları, kıyafetler ve ders kitapları gibi maliyetler aileler için yük olabilir.
3. **Toplumsal ve Kültürel Engeller:** Bazı toplumlarda kız çocuklarına eğitim verilmesine yönelik toplumsal ve kültürel engeller bulunabilir. Ailelerin kız çocuklarını ev işlerine yardımcı olmaları veya erken yaşta evlenmeleri için eğitime göndermemeleri gibi faktörler bu engeller arasındadır.
4. **Altyapı Eksikliği:** Bazı bölgelerde okulların fiziksel altyapısı yetersiz olabilir. Ulaşım sorunları, okul binalarının yetersizliği ve temel eğitim materyallerinin eksikliği gibi faktörler kız çocuklarının okula gitmesini engelleyebilir.
5. **Niteliği Düşük Eğitim:** Bazı bölgelerdeki okulların eğitim kalitesi düşük olabilir. Kalitesiz eğitim, özellikle kız çocuklarının ileride istihdam edilebilirliklerini etkileyebilir.

Eğitim Engellerinin Üstesinden Gelmek için Alınabilecek Önlemler

- Eğitim fırsatlarının cinsiyet ayrımcılığı yapmadan tüm çocuklara eşit şekilde sunulması.
- Eğitim masraflarını azaltmak veya ücretsiz eğitim programları sunmak.
- Toplumun eğitim önemine dair farkındalığını artırmak ve kadın eğitimine destek sağlamak için kampanyalar düzenlemek.
- Okul altyapısını iyileştirmek ve kız çocuklarının eğitime erişimini kolaylaştırmak için yatırım yapmak.
- Eğitim materyallerinin ve öğretmenlerin niteliğini artırmak için eğitim sistemini iyileştirmek.

b) Kadın İstihdamının Önündeki Ekonomik Engeller

Kadın istihdamını etkileyen ekonomik engeller birçok farklı faktörden kaynaklanabilir. Bu faktörler aşağıdaki gibidir:

1. Ücret Eşitsizliği: Kadınlar genellikle erkeklere göre daha düşük ücretle çalıştırılır. Bu ücret eşitsizliği, kadınların ekonomik olarak güçlenmelerini ve istihdamda yükselme fırsatlarını kısıtlar.
2. İş Güvencesi Eksikliği: Kadınlar, geçici işlerde veya düşük güvenceli pozisyonlarda çalışma eğilimindedir. Bu durum, istikrarlı bir gelir elde etmelerini ve sosyal haklardan tam olarak yararlanmalarını engeller.
3. Çocuk Bakımı Maliyetleri: Kadınlar genellikle aile içinde çocuk bakımı ve ev işleriyle ilgilendirler. Kreş veya bakıcı hizmetleri gibi çocuk bakımı maliyetleri, kadınların çalışma hayatına katılmasını mali açıdan zorlaştırabilir.
4. Eğitim ve Niteliklerin Eksikliği: Kadınlar, erkeklere göre daha az eğitim ve mesleki niteliğe sahip olabilirler. Bu durum, daha yüksek ücretli ve yüksek statüdeki işlere erişimlerini kısıtlar.
5. Girişimcilik Engelleri: Kadınlar girişimcilik ve iş kurma konusunda karşılaştıkları engellerle karşılaşabilirler. Kredi erişimi eksikliği, iş kurma maliyetleri ve ağ eksikliği gibi faktörler kadınların iş kurmasını ve işlerini büyütmesini zorlaştırabilir.
6. Toplumsal ve Kültürel Baskılar: Bazı toplumlarda kadınların iş gücüne katılımı sosyal ve kültürel baskılarla karşılaşabilir. Bu baskılar, kadınların istihdamda yükselme fırsatlarını ve iş seçeneklerini kısıtlayabilir.

Ekonomik Engellerin Üstesinden Gelmek için Olası Politika ve Programlar

- Ücret eşitsizliğini önleyen yasal düzenlemelerin uygulanması ve cinsiyet eşitliği politikalarının benimsenmesi.
- Esnek çalışma ve kreş hizmetleri gibi çocuk bakımı olanaklarının sağlanması.
- Kadınların eğitime ve mesleki gelişimlerine yatırım yapılması.
- Kadın girişimciliğini destekleyen programların oluşturulması ve kadınlara iş kurma konusunda destek sağlanması.
- Cinsiyet rolleri ve cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığı artırmak için eğitim ve kampanyalar düzenlenmesi.

c) Kadın İstihdamının Önündeki Sosyal ve Kültürel Engeller

Kadın istihdamının önündeki sosyal ve kültürel engeller, toplumun cinsiyet rolleri, beklentileri ve normları gibi faktörlerden kaynaklanır. Kadın istihdamını etkileyen bazı sosyal ve kültürel engeller şunlardır:

1. **Cinsiyet Roller:** Bazı toplumlarda kadınların belirli rolleri ve görevleri olduğuna dair yaygın inançlar bulunur. Bu inançlar, kadınların belirli mesleklerde veya pozisyonlarda çalışmasını sınırlandırabilir.
2. **Aile İçi Beklentiler:** Kadınlar genellikle aile içinde bakım ve ev işleri gibi geleneksel rolleri üstlenirler. Bu durum, kadınların iş gücüne katılımını ve kariyer gelişimini sınırlandırabilir.
3. **Evlilik ve Annelik Baskıları:** Bazı toplumlarda evlilik ve annelik, kadınların en önemli rolü olarak görülür. Bu nedenle, evlilik ve çocuk sahibi olma beklentileri, kadınların kariyer hedeflerini ertelemelerine veya vazgeçmelerine yol açabilir.
4. **Cinsiyet Temelli Ayrımcılık ve Taciz:** İş yerinde cinsiyet temelli ayrımcılık ve taciz, kadınların iş ortamında güvende hissetmelerini ve kariyerlerini geliştirmelerini engelleyebilir.
5. **Eğitim ve Fırsat Eşitsizliği:** Bazı toplumlarda kadınların eğitim fırsatları erkeklerinkine kıyasla sınırlı olabilir. Eğitimdeki bu fırsat eşitsizliği, kadınların istihdam edilebilirliklerini ve kariyer olanaklarını etkileyebilir.

Sosyal ve Kültürel Engellerin Üstesinden Gelmek için Çeşitli Yaklaşımlar

- Cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal farkındalığı artırmak için eğitim ve kampanyalar düzenlemek.
- Kadınların liderlik rollerinde ve erkek egemen sektörlerde yer almasını teşvik eden politikalar oluşturmak.
- Esnek çalışma düzenlemeleri ve çocuk bakımı hizmetlerinin sağlanması gibi desteklerle kadınların işgücüne katılımını kolaylaştırmak.
- Kadınlara eğitim, mesleki gelişim ve girişimcilik fırsatları sağlayarak ekonomik bağımsızlıklarını artırmak.
- Cinsiyet temelli ayrımcılığı ve tacizi önlemek için etkili yasal düzenlemelerin uygulanmasını sağlamak ve iş yerlerinde cinsiyet eşitliği politikaları geliştirmek.

Kadın İstihdamının Önündeki Sosyal ve Kültürel Engelleri Aşmak için Öneriler

- 1. Eğitim ve Farkındalık Programları:** Kadınların eğitim seviyelerini artırmak için erken yaşta eğitim programlarına yatırım yapılmalıdır. Ayrıca, kadınların iş gücüne katılımını teşvik etmek için toplumda kadın hakları ve eşitlik konusunda farkındalığı artırmak amacıyla bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir.
- 2. Cinsiyet Eşitliği Politikaları:** Cinsiyet eşitliğini sağlamak için yasal düzenlemeler ve politikalar geliştirilmelidir. Kadınların iş hayatına katılımını teşvik etmek için cinsiyet ayrımcılığını önleyen yasal düzenlemeler yapılmalı ve uygulanmalıdır.
- 3. Esnek İş Modelleri:** Kadınların iş ve aile yaşamlarını daha iyi dengeleyebilmeleri için esnek çalışma modelleri teşvik edilmelidir. Örneğin, uzaktan çalışma, esnek çalışma saatleri ve kreş imkanları gibi uygulamalar kadınların iş gücüne katılımını artırabilir.
- 4. Çocuk Bakım Hizmetlerinin İyileştirilmesi:** Kadınların iş gücüne katılımını artırmak için uygun ve kaliteli çocuk bakım hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak önemlidir. Devlet destekli kreşlerin sayısını artırmak ve maliyetleri düşürmek bu konuda etkili olabilir.
- 5. İşe Alım ve Terfi Süreçlerinde Eşitlik:** İşe alım ve terfi süreçlerinde cinsiyet ayrımcılığını önlemek için şeffaf ve adil politikalar uygulanmalıdır. Kadınların işe alım süreçlerinde daha fazla görünürlük sağlanmalı ve terfi fırsatları eşit bir şekilde sunulmalıdır.
- 6. Mentorluk ve Destek Programları:** Kadınların iş hayatında ilerlemelerini desteklemek için mentorluk ve kariyer geliştirme programları düzenlenmelidir. Bu programlar, kadınların liderlik becerilerini geliştirmelerine ve iş hayatında daha fazla güven kazanmalarına yardımcı olabilir.
- 7. Kamu ve Özel Sektör İş Birliği:** Kadın istihdamını artırmak için kamu ve özel sektör arasında iş birliği sağlanmalıdır. Devlet, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları bir araya gelerek kadın istihdamını teşvik eden ortak projeler yürütebilirler.

d) Kadın İstihdamının Önündeki Hukuki Engelleri Aşma Yolları

1. Cinsiyet Eşitliği Yasalarının Güçlendirilmesi: Cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan yasaların güçlendirilmesi ve uygulanabilir hale getirilmesi önemlidir. Bu yasalar, işe alım sürecinde cinsiyet ayrımcılığını önlemek, eşit ücret ve fırsatlar sağlamak gibi hedeflere odaklanabilir.
2. Kadın Dostu İş Politikalarının Teşviki: Esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma imkanları, kreş hizmetleri gibi kadın dostu iş politikalarının teşvik edilmesi önemlidir. Bu politikalar, kadınların iş ve aile hayatını daha iyi dengelemelerine yardımcı olabilir.
3. Eğitim ve Mesleki Gelişim Fırsatlarının Artırılması: Kadınların eğitim ve mesleki gelişim fırsatlarına erişimlerinin artırılması, istihdam edilebilirliklerini artırabilir. Eğitim programları ve destekler aracılığıyla kadınların daha nitelikli ve rekabetçi olmaları sağlanabilir.
4. Cinsiyet Eşitliği Bilincinin Artırılması: Toplumda cinsiyet eşitliği bilincinin artırılması için eğitim ve kampanyalar düzenlenmesi önemlidir. Bu, kadınların işgücüne katılımını teşvik etmek ve cinsiyet temelli ayrımcılığı önlemek için kritik bir adımdır.
5. Kadın Girişimciliğini Destekleyen Politikaların Uygulanması: Kadın girişimciliğini teşvik etmek için vergi teşvikleri, kredi erişimi kolaylaştırma programları, eğitim ve mentorluk desteği gibi politikalar uygulanabilir. Bu, kadınların iş kurmalarını ve işletmelerini büyütmelerini destekleyebilir.
6. Cinsiyet Temelli Şiddeti Önleyici Yasaların Güçlendirilmesi: Kadınların iş ortamında cinsiyet temelli şiddet ve tacize karşı korunmasını sağlamak için yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi önemlidir. İş yerlerinde cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanması ve şiddet vakalarına karşı etkili önlemler alınması gerekmektedir.

Bu tür müdahaleler, kadın istihdamının önündeki hukuki engelleri aşmak ve kadınların iş gücüne daha etkin bir şekilde katılımını teşvik etmek için önemli adımlardır. Ayrıca, bu politikaların etkin bir şekilde uygulanması için toplumsal destek ve iş birliği de gereklidir.

Katılımcı Sunumları

Duriye Kayserlioğlu (Moderatör)

Merhaba arkadaşlar ismim Duriye, 63 yaşındayım, bir tane de torunum var. Uzun yıllardır, 2006 yılından beri sivil toplum alanında kadın temelli çalışmalar yapıyorum. Hak temelli çalışmalar yapıyorum. Bir derneğin kuruculuğu ve bir de Urla Kadın Kooperatifi kurucu ortaklarından birisiyim. Perakende sektöründen emekliyim. Hemen hemen Türkiye'nin her tarafında kadın temelli çalışmalar yürütüyoruz. Burada da BORSAV'ın çalıştayında moderatörlük yapacağım. Aynı zamanda kooperatifçilik alanında çalışıyorum. Hem eğitmen olarak hem kolaylaştırıcı olarak. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nda da uzun yıllardır gönüllü olarak çalışıyorum. Şu anda ağırlıklı olarak İbrahim Çeçen Vakfı ve Birleşmiş Milletler projelerinde kadını istihdamda destekleme konusunda eğitmenlik, atölye yürütücülüğü veya eğitim müfredatı oluşturma alanlarında çalışıyorum. Bugün konumuz kadın istihdamının önündeki engeller. Dört başlık hazırladım ama sizlerin de önerileriniz olursa bunları daha genişletebiliriz. Hukuksal engeller, ekonomik engeller, eğitim engelleri, sosyal ve kültürel engeller başlıklarında bir çalışma yapacağız. Önce engellerle ilgili bir çalışmayı yürüteceğiz. Daha sonra da bu engellerle ilgili biz ne yapabiliriz, hangi müdahalelerde bulunabiliriz, önerilerimiz neler olabilir? Bunun ortadan kaldırılabilmesi için sivil toplum alanındaki potansiyelimiz ve ilgili kurumlardan taleplerimizi konuşacağız. Katılımcıları ayırarak iki grup olarak çalışabiliriz. Önce tanışalım. Hangi arkadaşımız nereden geldi ve bu konuyla ilgili, kadın istihdamı ile ilgili, önündeki engelleri kaldırmakla ilgili ya da kadının ekonomik olarak güçlenmesi ile ilgili çalışması olan varsa onu da kendini tanıtırken bize ifade ederse çok seviniriz. Buyurun Hayriye Hanım.

Hayriye Şending (İzmir İş ve Meslek Sahibi Kadınlar Derneği)

İzmir İş ve Meslek Sahibi Kadınlar Derneği Başkanı'yım. 2022 Haziran ayı başlangıç sürecimiz ve amacımız kadınların daha çok istihdam edilmesi, haklarını nasıl alacaklarını bilmesi, genç kızlarımıza nasıl eğitimler verebiliriz, işsizlikten, biraz girişimciliğe de giriyor ama eğitimin arkasından haklarını nasıl alabileceği temelinde çalışan bir derneğiz. O yüzden biz ilk çalışmalarımıza gençlerle baş-

ladık, ilk eğitimimiz veri analistliği üzerineydi, bunu da İzmir'de İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ile yaptık. Yaklaşık 25 tane genç, dördüncü sınıf öğrencimize ve yeni mezun öğrencilerimize veri analistliği eğitimi vererek, yetkinliklerini kazandırarak iş bulmalarına katkı sağlamak için önce gençlerden başladık. Ama tabii cinsiyet ayrımcılığından tutun, kadın haklarına, siyasette kadın, toplumda kadın, iş hayatında kadın gibi başlıklarla ilgili çalışmalara ön ayak olmak için derneğimizde yeni atılımlar yaptık. 2024 için de planlarımız var. Bir çalışma programımız var. Bu konuda geniş kapsamlı, kapsayıcı bir şekilde kadınların haklarını nasıl temin ederiz, nasıl gösterebiliriz, nasıl eğitimler veririz, düşüncesiyle yola çıkmış bir derneğiz. Tabii ki eğitimi aldıktan sonra zaten iyi bir donanımına sahip olan kadınların istihdama dahil olmaları kolaylaşacak, mesela 25 tane kızımız hemen herkes tarafından iş bulma noktasına getirildi. Belki yarısını şu anda, dün diploma törenimiz vardı, bu hafta içerisinde veya önümüz hafta içerisinde de içlerinden on iki tane genç, yeni mezun olmuş genç kıza eğitimden sonra işe yerleştireceğiz. Şu anda çok yeni olduğumuz için çalışmalarımız bu kadar. Teşekkür ediyoruz.

Münire Yeşim Bayındır (Cumhuriyet Kadınları Derneği Karşıyaka Şubesi)

Ben şube başkanı olarak şunu söyleyeyim, biz Cumhuriyet Kadınları Derneğiyiz, merkezimiz Ankara'da. Biz, merkezden gelen projeleri çalışmakla yükümlü oluyoruz genellikle. Tabii bu arada ufak tefek, kendi inisiyatifimizde olan da oluyor. Ama genelde çalışma alanlarımızı genel merkezimiz belirliyor. Bu bağlamda ilk etapta su bilinci kampanyası yaptık. Daha sonra Uyuşturucuya Karşı Anneler Hareketi Projesi yaptık. Proje kapsamında Kuran kurslarında kursiyer olanlara kadar neredeyse İzmir'deki her anneye ulaşmaya çalıştık. Uyuşturucuya başlamadan önce çocuklardaki tepkileri öğrettik. Yani o konuda eğitim alarak gittik, onlara anlattık. Çocuklarınız böyle davranırlarsa dikkatli olmalısınız, bazı davranışlarını gözlemlemelisiniz, gibi yönlendirmeye çalıştık, proje 2 sene sürdü. Ama tabii bu çalışmalar bitmiyor. Yani devam ediyoruz. Sonrasında kadın zirveleri yaptık. O anlamda sizinle ortak bir çalışmamız olabilir. Biz kadın zirvelerinde her ilçede, her ilde başka bir şey yaptık; mesela Mersin'de tarım alanında çalışan kadınlar zirvesi yapıldı. Ankara'da kamu alanında çalışan kadınların zirvesi yapıldı. İzmir'de bu alanlar çok gelişmiş olmadığı için biz esnaf kadın zirvelerini üstlendik. Esnaf kadınların nelere ihtiyacı olduğu, çalışırken nelerde zorlandığı, hangi alanlarda eksik bilgilere sahip oldukları, bu konuda yoğun bir çalışma yaptık. Sonra Metal İş Sendikası'nın salonunda bir zirve yapıldı. Orada kadınlar ortak dertlerini anlattılar. Biz onlardan bir rapor çıkardık gerekli yerlere iletilti. Ankara'ya gitti oradan tekrar bakanlıklara iletilti. Şu an önümüzdeki projemiz var o da nisan ayında çıkacak. Burada kamu yararına dernek olma statüsüne geçmek için çalışmalarımız var. Onun için de sürekli çalışmalar devam ediyor. Ama şimdi kadına yönelik şiddetle mücadele konusunu işlemeye başlayacağız. Geçtiğimiz çarşamba psikolog ve polis emniyet ayağından anlattığımız bir panelimiz vardı, şimdilik çalışmalarımız sürecek.

Aslı Sarı (Kadınları ve Çocukları Koruma ve Yaşatma Derneği)

Kadınları ve Çocukları Koruma ve Yaşatma Derneği Yönetim Kurulu Başkanı'yım. İzmir merkezli bir derneğiz. Esas mesleğim gazetecilik. Yıllardır maalesef kadın cinayetleri ve çocuk istismarı yazıyorum. İki yıl oldu bu derneği kurduk. Bununla beraber, hak ve savunuculuk derneğiz, hak temelli ve kadın hakları temelli bir derneğiz. Dezavantajlı gruplarla çalışıyoruz. Muhtarlarla beraber çalışıyoruz aktif olarak çünkü bu dezavantajlı gruptaki kadınları gerçeğe buralara getirmek çok

zor. Onları oralardan çıkarıp, o mahallelerden alıp, eşlerinin yanından alıp, bir yerlere getirip istihdama dahil olmalarını anlatabilmek çok zor. O yüzden sahadayız masalarda çok konuştuk, artık sahalara inmek gerekiyor diyorum her zaman. O yüzden de muhtarlarla çalışıyorum. Maalesef cinayete kurban giden kadınlarımızın davalarını üstleniyoruz. Onlara katılım sağlıyoruz. Geride kalan çocuklarına destek olmaya çalışıyoruz. Meslek edindirme ile alakalı birçok girişimimiz oldu. İzmir Vali Yardımcısı Nur Sevinç Hanım ile konuk evlerindeki kadınlarla ilgili neler yapabiliriz dedik, çok fazla tıkanı. Akabinde dedim ki orası tıkanıyor ise başka bir yerden nasıl yürüyebiliriz? Yine muhtarlara işimiz düştü. Orada bir negatif durum yaşadık, eşler maalesef müsaade etmedi. Aralarından iki tanesini çekmeye çalıştık, olmadı, iki tuttu, üç tanesi o iki taneyi zehirledi, şu oldu, bu oldu. 2 yıllık sürecimiz böyle geçiyor. Anlattıklarımız İzmir'de tabii, İzmir'de yaşıyoruz bunu yoğun, aktif olarak. Gümüşpala, Doğançay, Bayraklı tarafında çok yoğun olarak çalışıyoruz ama muhtemelen bu sene İçişleri Bakanlığı projesi kapsamında faaliyetler gerçekleştireceğiz. Geçtiğimiz günlerde gene Nur Sevinç Hanım ile oturduk, bir liste oluşturduk. Sanıyorum projemize başlayacağız istihdamla alakalı ve kadına şiddetle alakalı bir proje sunacağız İçişleri Bakanlığı'na.

Nihal Bulmamış (Türk Kadınlar Birliği Derneği Bayraklı Şubesi)

Merhaba. Türk Kadınlar Birliği Derneği Bayraklı Şubesi Başkanı'yım. Derneğimiz bu yıl 100. yılını kutluyor. 100 yıl önce Nezihe Muhiddin, Türk kadını kendi soyadını taşımalıdır, diye bu yola girmiş. Sonrasında kadın hakları, eşit işe eşit ücret diyerek çalışmalarını sürdürmüştü. Diğer şube başkanım da burada eksik kalan yerleri tamamlar diye umuyorum. Biz de Türkiye'de 69 şubesi olan, genel merkezi Ankara'da olan bir derneğiz. Hak temelli bir derneğiz. Kadın çalışmaları üzerine, kadının ekonomik, siyasal, sosyal alanda güçlendirilmesi ve bu alana kazandırılması üzerine çalışıyoruz. Bugüne kadar çocuk ve kız çocukları için güvenli alanlar üzerine genel merkezimizin Avrupa Birliği'yle başlattığı projelerde çalıştık. En son kadınların yasalara erişimi konusunda çalıştay ve projeler yürüttük. İzmir'de bulunan 3 platform var, 3 platformunda üyesiyiz. Hepsinde yürüttüğümüz farklı projeler oldu. Fakat pandemi bütün çalışmaları böldü. Takdir edersiniz ki İzmir Kadın Kuruluşları Birliği üç yıl pandemi döneminde yürütme konumundaydı. Aynı zamanda Tülay AKTAŞ Gönüllü Kuruluşlar Güç Birliği üyesiyiz. Aynı zamanda Ege Kadın Buluşması platformlarında üyeyim. Bu platformların değişik derneklerle bir arada yürüttüğü projeler içinde çeşitli görevlerimiz oluyor. Aynı zamanda kent konseylerinin de yürütme kurullarında, mütevelli heyetlerinde kamu yararına dernek olduğumuz için mutlaka birer şubemiz görev alıyor. Kadın çalışmaları üzerine şunu söyleyebilirim: Böyle bir çalışmayı yaptığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

2008'den bu yana kadın alanındaki çalışmalarda gördüğümüz şey, kadınları kurslara çağırdığımız ve maalesef konfor alanının dışına çıkmak istememeleri. Artı kursu açtığınız yer çok önemli. Altındağ'da yaptığımız bir çalışma sonucunda kadınları tek tek evden toplamaya başladığımızda kadınların bize söylediği şöyle bir şey oldu: Biz oraya gelemeyiz, dediler. Ben 3 tane kahvenin ortasında açılan yere gelemem, diyen oldu ve bunun gibi birçok etken var. Kimisi de diyor ki; insanlar bir şehirden diğerine göç ettiğinde ceplerinde örf ve adetleriyle geliyorlar. Mahallelisi diyor ki ben gelemem. İnanın anne baba Kars'tan ve Erzurum'dan yıllar evvel gelmiş, çocukları olmuş, gelin almışlar, kız vermişler, hala denizi görmemişler, evden dışarıya çıkarılmamış. Tek tek evleri dolaşarak okuma yazma kursuna davet ettiğimiz dönemde biri dedi ki "Ben kayınpederim

ve kayıinvalidemle gelebilir miyim?” Böyle bir şey var ailenin içerisinde maalesef. Artı, az önce bahsettiğim gibi, genç yaş hedefliyoruz fakat bir bakıyoruz geldiği zaman 2 çocukla geliyor. İnanın ben aynı zamanda iyi bir eğitmenim. Okuma yazma kursu açtığımda sınıfın bir yerinde kent merkezinde, orada çocuklarını oyalayarak bir şeyler yapmaya çalışan annelerle çalıştım. Tam kadın okumayı söküyor eteğinden çeken, “Anne çiğim geldi anne, karnım acıktı.” diyen bir çocuk oluyor. Bir kere çocuk bakımı sorununun çözülmesi gerekiyor. Ayrıca aileden biriyle gelecekte, buna katlanmak gerekiyor. Benim edindiğim deneyim bugüne kadar bu gibi durumlar. Türk Kadınlar Birliğinin İzmir'deki bütün kamusal alanlarda çalışmalarını görüyorum. Ben lafı biraz da sözü arkadaşşıma bırakıyorum.

Naile Elçioğlu (Türk Kadınlar Birliği Derneği Bornova Şubesi)

Evet, ben de Türk Kadınlar Birliği Derneği Bornova Şube Başkanı'yım. Nihal Hanım söyledi her şeyi. Hak temelliyiz, genel merkezimizin projelerine bakıyoruz. Ayrımcılıkla mücadele edildiğini gördük. Peki projeyi söyledin, içeriği de ben söyleyeyim dedim. Biz dernek olarak, şube olarak yerel yönetimleri cinsiyet eşitliği yönünden inceledik; Büyükşehir Belediyesi gibi belediyeleri... Bunun dışında bizim de bir projemiz var. Kadınlara istihdam projemiz basına açıklanmadı. Elbette bizim projemiz özel sektör, belediye bağlantılı. Kadınlara bir iş makinası geliyor, evde üretime gidiyorlar. Evet, sanıyorum şu anda yani asgari ücretin üzerinde maaş alıyorlar. Bunun dışında biz değişik eğitimler yapıyoruz. Kadın İnsan Hakları Eğitim Programı, seminerler yapıyoruz. Nihal hanımın dediği gibi, kadınları evden çıkarmak çok zor. Kadınlar ile ilişkilerimiz aktif, mesela salonlarımız mevcut ama o kadınları oraya getiremiyoruz, kendi üyelerimizi bile getiremiyoruz. Çok uzaklar. Bir sürü mazeretler uyduruyorlar. Biz de Nihal Hanım gibi 3 platformda çalışıyoruz, yerel yönetimlerle çalışıyoruz.

Aslı Sarı (Kadınları ve Çocukları Koruma ve Yaşatma Derneği)

Ben bir taktik bulmuştum söylemek istiyorum. Hani kadınları evden çıkaramıyoruz ya, ben de dedim ki ne yapabiliriz? Haydi dedim, çok hoşlarına gidebilir bu durum ve psikososyal faaliyetler kapsamında bir muhtarla konuştum. Gittim, oturdum yanına ve dedim ki bu mahallede hamburger yemeyen bütün çocuklara hamburger getireceğim, fakat bir şartım var, anneleri de gelecek. Yaklaşık 30 tane çocuğu topladım. Hepsinin de annesi yanında geldi. Farklı farklı kardeşleri de yanında geldi ve tabii bunları toplarken ben muhtarın yanında otururken, eşleri geldi. Muhtarlık da beni bir kontrol etti. Muhtar dedi ki Aslı kızımıza çok güveniyoruz, bizden dedi. Böylelikle müsaade ettiler ve biz gittik. Çocuklar oyun oynarken ben hemen bir liste çıkarttım, gelin hanımlar diyerek, kadınlara liste yapalım dedim. Bir de şöyle bir beklenti var; gelelim, tamam ama ne vereceksiniz? Hamburger yedirdim ben, böyle bir şey var. Konuşacağız.

Süleyman Gök (Kalkınmada Kadının Sağlık Hakkı Derneği)

Merhabalar. Kalkınmada Kadının Sağlık Hakkı Derneği adına geliyorum. Politika ve Savunuculuk Koordinatörü'yüm. Biz de dernek olarak sağlık hakkı eyleminde kadınların güçlenmesi ve karar alma süreçlerine katılımı ve özellikle yeşil uyum yasaları çerçevesinde, yeşil kuluçka merkezleri çerçevesinde kadınların yeşil ekonomiye, döngüsel ekonomiye katılımlarının güçlendirilmesi ile

ilgili çalışmalarda bulunuyoruz. Önümüzdeki dönemde yine kadınların, özellikle bu yeşil dönüşümden etkilenen sektörlerde çalışan kadınların mevcut yetkinliklerinin, becerilerinin ortaya çıkarılmasına yönelik bir araştırma çalışması gerçekleştirildi. Böyle bir toplantıda bize ulaştığınızda hem çalışmamızı tamamlayacak nitelikte gördük hem de deneyimlerimizi paylaşmak istedik. Ben de uzun yıllardır, yaklaşık on beş yıldır bu alanda savunucuyum. Birleşmiş Milletler programında yer alıyorum. Reklamlarda cinsiyet eşitsizliği ve birçok alanda kadın ve erkek arasında eşitsizlik olduğu görülüyor. Bu konularla ilgileniyorum. Teşekkürler.

Fatma Uğuz (Demokrat Kadınlar Sosyal Yardım Derneği)

Demokrat Kadınlar Sosyal Yardım Derneği Başkanı'yım. Dezavantajlı bölgelerde, özellikle Buca ve Konak'taki dezavantajlı bölgelerde yardım yapıyoruz. Biraz da siyaset ağırlıklı bir derneğiz. Buca Belediyesi ile tarıma yönelik dezavantajlı bölgedeki kadınlara projeler yapıyoruz. Belediyemizle domates tarlasında kalan ürünleri mal sahiplerinden alıp kadınların kendilerine toplatıp kışlık ürünlerini yapmalarına destek olduk. Bağ evlerinde güzel çalışmalar sanatçılar tarafından anlatıldı. Doğal armutları bulma konusunda Süleymanpaşa Belediyesi ARGE Müdürü Filiz hanımla birlikte bu projeleri gerçekleştirdik. Üzüm projemizi yaptık. Yine halka yönelik, dediğim gibi biraz siyaset ağırlıklıyız, ekibimizle, genelde Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkanımızla iki sene boyunca düzenli Aile Destek Sigortası tanıtımını yaptık. İlçe bazında, en dezavantajlı bölgelerdeki hiçbir partiye üye olmayan, siyasi görüşü olmayan kadınlarımızla 2 sene çalıştık. Bu şekilde devam ediyoruz. Şehrimizin dezavantajlı bölgelerinde bu çalışmalar çok kıymetli. Katkılarınızı bekliyoruz.

Serap Tak (Kadınların Gücü Kültür, Eğitim, Dayanışma ve Yardımseverler Derneği)

Ben kısa adı KAD-GÜÇ olan Kadınların Gücü Kültür, Eğitim, Dayanışma ve Yardımseverler Derneği olarak bilinen, Karabağlar'daki tek kadın derneğinin 4 aydır genel başkanıyım. Çok güzel kadınlarımız var. Onları sosyal ve kültürel alanda daha görünür hale getirmek, hayatın sadece dört duvar arasında olmadığını onlara anlatmak gerekiyor. Biraz bilgilendirmek açısından söz edeyim; benim hedeflerimden bir tanesi, kadın emek pazarı... Üreten kadınlarımız için emek pazarı açamıyoruz. Daha önce benim Karabağlar Kent Konseyi Kadın Gücü adlı bir çalışmam vardı. Emek pazarını çok istedim. Kadınlarımız evde üretiyor ama Karabağlar'daki kadınlar çok katılmıyor ekonomik şeylere, emek pazarımız yok, olsa katılırlar. Köşe başında satmasın kadınlarımız, kulaktan duyma gidip oradan aldım demeyelim, düzenli olarak haftanın belli günü açılan emek pazarında satış yapsınlar. Kadınlarımızın hakları konusunda ve çocuklar konusunda bir bilgilendirme yaptım. Bunları gerçekleştirecek daha çok arkadaşım olması lazım. Biz 2016 yılında 18 kurucu üye ile kurulmuş olan bir derneğiz. Aslında güçlü bir derneğiz fakat maddi imkansızlıktan var olma savaşı veren bir derneğiz. Gerçekten elimizde 252 tane üyemiz var. Yani aslında bakacak olursanız ciddi bir güç demektir. Fakat biz üyelerimizle iletişim kuramıyoruz. Kursak da çok cüzi de olsa aidatları alamıyoruz. Yani uzun lafın kısası maddi imkânsızlık yaşıyoruz. Derneği şöyle anlatayım. Bazı kurslar verdik İzmir çevresinde. Mesela uyuşturucu ile savaş kapsamında annelerimizi toparlayarak onları bilinçlendirme amaçlı bir seminer verdik. Sağlık seminerleri verdik. Ülkümen Rodoplu ile iletişime geçerek çeşitli seminerler verdik. Belki bilirsiniz eski Kaymakamımız, şimdiki Ak Parti Belediye Başkan adayı Mehmet Sadık Tunç ile Kayseri'ye gitmiştik, bunu söylüyorum ama parti yanlısı olarak değil, yanlış anlaşılmasın. Onunla iletişime girerek atkılar,

bereler ile doğudaki, Güneydoğu'daki çocuklarımıza bu tip etkinlikler yapıp yardım gönderdik. Şimdi bizde üreten kadınlarımız çok fazla, çeşitli pazarlara katılıyorlar da kadınlarımız dışarı çıkmıyorlar. Bir de sizin dediğiniz gibi kadınlarımızı yönlendirmek ve götürmek gerekiyor. Kadının istihdama dahil olmasının öndeki engellerden biri, gençlerimizin istihdamından başlıyor. Mesela her evde hemen hemen bir işsiz gencimiz var. Şimdi sakın yanlış anlaşılmasın. Evet, kadınlarımız evde oturuyorlar, kadınlarımızı bir şekilde hayata dahil etmeliyiz ama çocuklarımıza gençlerimize bir gelecek yok. Ben en büyük sorumluluk olarak bunu görmek istiyorum. Çünkü buna ben de dahilim. Benim çocuğumun sağlıklı bir işi varsa çocuğum mutluydu ben de mutlu olurum. Tüm karar alma süreçlerinde etkin kurumlar bunun farkında zaten.

Belkis Üner (Ege Kadın Tarım Çevre Ekoloji Derneği)

Merhaba ben Belkis Üner, Ege Kadın Çevre Ekoloji Derneği Başkanı'yım. Devlet işlerinden emekli olduktan sonra 14 senedir STK'ların içindeyim. Senelerdir STK konusunda tecrübelerim vardı ve şu anda da devam eden görevlerim var. Ayrıca Ege Kadın Tarım diye bir dernek kurmuştuk ama onaya gelince maalesef kapatıldı. Şimdi tekrar açtık, aktif olarak çalışıyoruz. Şimdi tabii hem köyde hem de şehirdeki kadının tarımda, özlük haklarında cinsiyet eşitliği olmadığı sürece adil bir şekilde haklarını almış olmaları mümkün değil, insanların bilgi sahibi olmasını sağlıyoruz. Biz şu anda ne yapıyoruz? Şu anda semt evlerinde eğitimler veriyoruz, balkon tarımını anlatmaya başlayacağız, kompost anlatacağız. Aynı zamanda ben Kent Konseyi Tarım Grup Başkanıyım, orada da bir şekilde kadınları peyzaja, bahçeye, tarıma, zeytin yetiştiriciliğine, aromatik bitkiler yetiştirmeye küçük eğitimler vererek teşvik ediyoruz. İklim değişikliğini gün geçtikçe daha çok hissedeceğiz. Hiçbir şeye kolayca ulaşamayacağız. Suyumuz azalmakta. Bu nedenle bizi çok güzel zamanlar beklemiyor. Zaten uluslararası birçok anlaşmalarda kırsalda kadının tutulması isteniyor. Biz de kırsalda kadını tutabilmek için onlara iş imkanlarını sağlayarak veya onların biraz önce bahsettiğiniz gibi kooperatifçilik gibi alanlarda sürdürülebilir başarılarını sağlamak için destek veriyoruz. Kooperatifçilikte işleten ve pazarlayan bir model kurmamız gerekiyor. Birçok ürün markalaşamıyor. Burada sıkıntılar olduğunda ufak da olsa devreye girmek istiyoruz. Teşekkür ederiz.

Duriye Kayserlioğlu (Moderatör)

Şimdi herkes birbirini tanıdı. İki grup yapalım. Yasal çerçevede önce 4857 sayılı İş Kanunu var; cinsiyet ayrımcılığına dönük, her türlü ayrımcılığa karşı çıkartılmış. Fakat onun tersi bir madde de var. Tazminatla bu hükmü ortadan kaldırabiliyor. Hukuksal engellerle ilgili tespitlerimizi yapalım, ardından ekonomik engellerle ilgili çalışalım. Eğitim ve en sonunda sosyal ve kültürel olarak en çok karşımıza çıkan, hepimizin en çok tanık olduğu engellerle ilgili ne yapabiliriz, bu konuları çalışmaya başlayacağız. Hukuksal, ekonomik, sosyal, kültürel engellerin, ekonomik engellerin nasıl üstesinden gelinebiliyor? Zaten yasalarda hiçbir şekilde kadınların işe girememesi ile ilgili bir hüküm görülüyor. Okuduğunuz zaman ya da iş ilanlarına baktığınız zaman engel bir durum yok gibi. Mülakata girdiklerinde başlıyor engeller, buradan başlayabiliriz. Hukuk engellerini ve aklınıza gelen nedir? Soru cevap şeklinde grup olarak siz bir çalışın. Ben her bir grupta beraber çalışacağım. Ben de yanınızda olacağım, bazen yönerge için, tartışıklarınızdan notlar alacağım. Konuştuklarınızı bir saat sonra aranızdan bir sözcüden sunum olarak dinleyeceğiz.

1. Grup Sunumu

Sözcü - Belkıs Üner (Ege Kadın Tarım Çevre Ekoloji Derneği)

Merhabalar arkadaşlar, grup olarak zaten konularımız belli. Hukuk engelleri, ekonomik engeller, eğitim engelleri ve kültürel engeller, bunlar kadının çalışma hayatının önündeki engeller. Biz bunları incelediğimiz zaman bugünkü hukuki engellerden birine örnek olan mal paylaşımının pratik sorunlarını düşünebiliriz. Aslında aile içinde kadının kanuni hakları var, fakat mal paylaşımı sırasında anne babadan olan mal paylaşımları, eşten olan mal paylaşımlarında kadının bu kanuni haklarına karşı aile içinde etik olmayan davranışlar gözlemleyebiliyoruz. En iyi tarlanın erkek çocuğuna verildiği, en verimli ve en büyük arazinin erkeğe verildiği, kadının daha dezavantajlı bir mala sahip olduğu paylaşımlarda zaten hukuksuzluk başlıyor. Bu hukuk okuryazarlığı dışında iş yani medeni haklarını kadının bilmesi lazım. Bilse de bazen kadın kaderine boyun eğiyor. Yani ailesine karşı veya büyüklerine karşı itiraz edemiyor. Evet bir de tadımız bozulmasın hesabı var ya, hani aile içindeki düzenin tadını ben bozmayayım, bozan kişi ben olmayayım. Tabii bir de daha aşağılarda da yazdık mı bilmiyorum, kadın bunu bilse de gidip buna itiraz edecek parası olmuyor. Yolu yöntemi olmuyor, direkt kabule geçmek zorunda kalıyor.

İş dünyasında da hukuki engellerle karşılaşıyoruz. Cinsiyet eşitsizliği, mobbing ve tacizlere uğramak bunlar arasında sayılabilir. Ben devlet memurluğunda sonsuz mobbinge uğradım. Daha emekli olmadan bilgisayarım alındı, istediğim bir şeye maalesef itiraz edemediğim gibi birçok şey benden sonra bitti mi? Hayır bitmedi. Daha çok cinsiyet eşitsizliğinin olduğu ortamlar keşke olmasa, çünkü bu sefer sizin işte de çok başarılı olmanız maalesef mümkün olmuyor. Bu sefer küskün oluyorsunuz. Hayriye arkadaşım kendi de harita mühendisi, yani kamuda maalesef bu şekilde birtakım durumlarla karşılaşıyoruz. Keşke olmasa. Mesela ben araziye çıkarken de ayrımcılıktan bahsediliyordu. Ayrımcılığı en büyük yaşayanlar olarak kadınlar, kendi işimizi en iyi şekilde bildiğimiz halde araziye

çıkarken dahi özgür değiliz. Biz hep böyle masasında otursun, hiçbir şeye karışmasın moduna maalesef mecbur bırakılan gruplarda olduk. Oturdum mu? Hayır tabii. İstihdam politikalarının içeriğinde kadının olması ama pratikte olmaması, yani iş seçimlerinde, iş bölümlerinde kadının istihdamını eşitlik ilkesiyle artıracak bir politika yok. Gittiğiniz yerlerde bir kadın müdür olma ihtimali çok azdır. Bir şube müdürü veya bölge müdürü çok az kadın gördüm. İş hayatına 20 senemi verdim. Bir kadın bölge müdürü olmadı. Arada bir tane şube müdürü, o da personel müdürü o şekilde yapılmıştır. Bu durum özel sektörde nasıldır?

Duriye Kayserlioğlu (Moderatör)

Özel sektörde, ben perakende sektöründen emekliyim dedim ya, Tansaş vardı önceden. İlk kadın mağaza müdürüyüm ben ama kasapları nasıl idare edeceğim, kamyoncuları nasıl idare edeceğim diye diye çok çalıştım. Sonuçta pes etmeyeceksiniz. Bir de şu vardır; arazideki konuşma dilimiz farklıdır, bizim büro içindeki konuşma dilimiz farklıdır. Orada eğer emredici, emir verici olarak tavır koymazsanız, sizi hiçbir işçi de takmaz, kimse de takmaz. Bu böyle bir şeydir. Onun için onlar kadar iyi bileceksiniz. Kasaptan daha iyi konuya da hakim olacaksınız. Tabi soracaksınız, örneğin, o peynir tenekelerini açtığınızda peynirin ne peyniri olduğunu bileceksiniz. Bilginin eksik olduğunu hissettiklerinde bizi ezerler. Tezgahta mesela bir tane pirzola yoktur tepsinin içerisinde, der ki kuzu bitti ama siz o gün 50 tane kuzu geldiğinde bir buçuk kilodan ne kadar pirzola çıktığını bilerseniz adama hesabını soracaksınız. Aynen öyle. Yani konunuza da hakim olmanız lazım. Evet mesleğiniz neyse, ne yapıyorsanız konunuza hakim olsanız da dediğiniz gibi erkeklere saygı kadar eşit değil size gösterilen ama onlar birbirlerini tuttuğu için siz orada tek iseniz tek olduğunuz için bütün gözler sizde, bakın aslında kadının üstünde ne kadar büyük baskı olduğunun göstergesi...

Sözcü - Belkıs Üner (Ege Kadın Tarım Çevre Ekoloji Derneği)

Tabii, kadının her şeyi bilmesi gerekiyor ki erkeğe emir verebilsin. Ama bir erkek bir kadına aslında çok da bilmediği konuda emir verebilir. Kadının kadına yaptığı da var. Ben tabii bir toplantıda kurulumda bir karar alınacak, borular döşenecek. Bir barajdan bizlere su geliyor. Bize o zaman, boru döşendiği zaman sit kurulu toplantısı yapılması lazım ve karar alınması lazım. Ben o arada gidiyorum, geliyorum. Kurul toplanmıyor, kurul toplanmıyor. Bölge Müdürlüğü ile bir toplantı oldu. Dedim ki yani bunun kararının inşallah bu dönem önümüzdeki hafta bir toplantısı olacak. Bu toplantı da üniversiteden hocalardan arkeoloji hocalarına birçok kişinin aynı anda toplanması gereken bir toplantı. İnşallah olacak dediğimde müdür dedi ki bu işlerde inşallah ile maşallah olmaz. Her zaman hazır cevap bir şey bulacaksınız. Dedim ki bakın siz çok güzel söylediniz, biz mühendisiz, teknik konuşmak zorundayız ama bizi engelleyen bazı şeyler var. Bir toplantıda bir profesör kaza geçirmiş, ikincisinde efendim öbürü kalp krizi geçirmiş, üçüncüsünde ne olacağını ben ne bileyim dedim. Böyle devamlı beyniniz cevap vermeye hazır olacak, hep böyle tetikte duracaksınız. Bu da aslında güzel bir şey, insanı canlı tutuyor o da ayrı bir şey. Sıkışmadan güzel cevaplar çıkmıyor.

Uluslararası sözleşmeler çok güzel. Kadına cinsiyet ayrımcılığını engelleyen uluslararası sözleşmeler var. Ama bunların hiçbiri maalesef pratikte uygulanmıyor. Uygulanan da yani azınlıkta. Cinsiyet temelli şiddet önleyici yasaların güçlendirilmesi gerekiyor. Evet, eğer bu ülkede bir ayda 40 tane kadın öldürülüyor ise, geçen ocak ayında 40 kadın öldürüldü, bunun içinde çalışan kadın, ev kadını birçok kadın var, bu büyük bir problem olarak algılanmalı. Her ay bu 40, 45, 50

diye artıyor bu sayı, kadın yok edilmeye çalışılıyor. Bir kadının ölmesiyle arkada kaç çocuk kaldı, yuvalara kaç çocuk gitti, efendim genç kızı var mıydı, arkasında kalanlar ne durumda? Gazetede okuyoruz, televizyonda izliyoruz, öldü. Tamam geçmiş olsun, işte gitti, eşi de kendini öldürdü veya hapse gitti. Ama arkasındakilere ne oldu? Bu çok acı bir şey. Buyurun, son açıklamaya göre geçtiğimiz 8 Mart'tan bu 8 Mart'a 338 kadın öldürüldü. Ocak ayında 40 kadın öldürülmesine zaten benim içim acıyor. Cinsiyet farkındalığının güçlendirilmesi, kamuda ve özel sektörde çalışanların bu konuda eğitimlerinin verilmesi lazım ve gerçekten cinsiyet ayrımcılığının olmadığı, olmaması gerektiğinin de... Bilmiyorum, bunu nasıl yapacağız? Eğitim de yeterli olmuyor. Belki de engelleyici, ceza verici bir sistem olması lazım. Kadınların istihdamını ve istihdamda kalmasını engelleyen konularda başvurup hakkını arayabilmesi lazım, hayatta kalma stresi altında olan bir bireyin istihdama katılması zaten çok zor.

Eğitim engellerine geldiğimiz zaman zaten eğitim eşitsizliği yani cinsiyet ayrımı var. Ama bunun yanında işte fakirlik, yoksulluk yani eğitime erişemeyen kişiler var. Pandemi zamanı bilgisayar istendi, öğrenciler bilgisayarsız maalesef eğitime katılamadı. Bunun gibi maddi yetersizlikler işin içinde, altyapı eksikliği tabii ki okullarda laboratuvarların olmaması veya uygulamalarının olmaması... Niteliksiz eğitim, mış gibi eğitimler... Bir de eğitimlerin içerikleri zenginleştirilmeli, bilinçlendirici olmalı. Coğrafya olmadan, matematik olmadan, edebiyat olmadan, sosyoloji olmadan verilen eğitim anlamlı olmaz. Bir ülkenin gelişmesi eğitimle oluyor. Aile içi eğitimin yetersizliği bir problem, anne babası eğitimsizse çocuk da ne görürse onu yapacak. Buradan fırlayan çocuk var mı? Var. Kendi kafasına göre bir çoban çocuk birinci oluyor, ama o artık çok ekstrem bir şey yani. Sadece olunca haber oluyordu, evet ama hedefi olan çocuğun hedefine kilitlenmesi lazım. O çocuğun farkındalığı olmalı, annem babam bu ama şunu da şöyle yapacağım ve hedefim şudur, diyecek. Çocuğun içinde olması lazım aslında, en büyük onu harekete geçirecek etken, öğretmeni ve okuludur. Eğitimin de güçlendirilmesini çok istiyoruz. İzmir'de bir tane var herhalde. Böyle şeylerin açılmasını çok isterim. Polonya da görmüştüm bir binayı içinde her türlü fizik ve matematik deneylerini yapacak salonlar var. Siz de büyük olarak gittiğinizde siz kendiniz de yapabiliyorsunuz. O çocuk oradan çıktığında zaten teknik olarak her şeyi beynine almış oluyor. Bir suyun akışından tutun, fiziki aynalardan tutun her şeyi, böyle birçok fizik kanunları, matematik kanunlarını içeren birtakım binaların da olması lazım bence. Çocuklar buralarda gidip eğitimini görseller ile bir miktar oluşturur. Yaşam boyu eğitim çok önemli tabii ki. Yani her yaştan bir eğitimi var şu anda. Bunu biraz semt evlerinde de görüyorum. Çok güzel. Her yaş grupları bir şeyler öğrenmeye geliyor. Önerilerimizden biri, eğitimin masraflarının azaltılması, işte çocuklarımızın ücretsiz eğitimi de demiştik. Ücretsiz eğitim, yani anaokullarına gelen çocuklara, annelerin çalışması için anaokullarının açılması lazım. Anaokullarında eğitimin ücretsiz olması lazım. Bu kadın girsin, çalışma hayatının içine girsin ve çocuğunun nerede olduğunu bilsin. Bizim de dediğim gibi çalışma hayatımızda her şey o kadar kolay değildi ama yine şanslıydık, kreşi vardı, beraber gidiyorduk, beraber geliyorduk. İşte buyurun iki gün önce, anne baba çalıştığı için çocuklar evde 3 yaşındaki çocuk çamaşır makinasında boğularak öldü. İstihdamda yer alan kadınların çocuklarını emanet edeceği sistem yaratmak gerekiyor.

Eğitim masrafları konusuna ek olarak engelli bireylerin de eğitime erişimleri lazım. Aynı zamanda bir de iş hayatına girmesi lazım, iş hayatında olmalarını sağlayacak şeyler lazım, seminerler belki onlar için daha uygun gibi. Elle uğraştıkları materyaller de olabilir. Öğretmenlerin nitelikleri bir

diğer önemli konu; doğru eğitimi alarak uzmanlaştıkları konularda eğitim vermeliler. Öğretmenlerimiz ellerinde birtakım imkanlar olacak ki eğitim verirken daha verimli olabilsinler. Toplumda eğitimin farkındalığını artıracak kampanyalar düzenlenmesi sadece şehir içindeki değil, kırsaldaki kadının da eğitimlerine çok önem verilmesi gerekiyor. Aslında kırsaldaki kadınların da belki muhtarlık seçimlerinde talep etmeleri lazım; bizim burada bir toplanacağımız alanımız olsun, nasıl bir kahvehane varsa burada bir toplanma alanımız olsun. Kemalpaşa tarafında, Dereköy de bir kadın var, emekli olmuş, ODTÜ mezunu, derme çatma bir oda vermişlerdi. Biz de dernek olarak oraya tekstil makinaları aldık, götürdük, mutfak kurduk ve birçok şey yaptık. Onlara destek verdik. İstihdama katılamayan bazı kadınlarımızın baktığı yaşlılarımız var. Geçen ben de haberlerde bir yaşlı gördüm; Türkiye'nin neresinde olursa olsun, lütfen ben gitmek istiyorum, 10 bin lira maaş alıyorum, yetişemiyorum, ben yaşayamıyorum, bana bir huzur evi, Türkiye'nin her yerine gidebilirim diyor. Emeklinin, yaşlının oraya verecek kadar maaşı var. Yani 11 bin lira alıyor.

Kreşlerin biraz da kamu destekli olması gerekiyor. Yani yarısını kişi veriyorsa da yarısında kamu destek verecek ki çocuk öyle gidecek. Çalışma hayatında eşit işe eşit maaş diyoruz. Yani cinsiyet eşitsizliği olmasın, herkes aynı ücreti alsın. İş güvenliği konusunda gelirsek ben birçok yerde ilaçlama yapıyorum. Haşere ilaçlamak için girdiğim fabrikada hiç unutamam kaynak yapıyorlardı kesinlikle koruyucuların olması lazım. Kadınlar da havasız, kapalı bir yerde, İzmir gibi bir yerde, böyle sıcak bir kaynakla bir şeyler yapıyorlar. Siz, dedim, ne yapıyorsunuz burada? Ben oraya sadece ilaçlamaya gittim ve büyük bir fabrika. Tülbent de var, bağlayın dedim yani şu ağzınızda olsun. Biz alıştık abla, dediler. O kadınları hayatımda hiç unutamadım. Akşam bazen böyle aklıma geliyor. Acaba o kadınlar ne kadar daha yaşadılar, ciğerleri tahriş olarak çalışıyorlardı. İş güvenliği konusunda maalesef tabii ki eksikiz. Tarımda çalışan kadının elindeki bir takım paslı malzemeler veya kadın ve erkek fark etmez tarım aletleri pek hijyenik değil. Artık her şey elektrikli. Kabloları ne kadar yıpranmış bilmiyorsunuz, iş güvenliği tabii ki çok önemli.

Girişimcilik engelleri, toplumsal kültürel baskılar burada da var, kadınlar tabii ki girişimcilikten de korkuyorlar. Çünkü sistemi bilmiyorlar. Para kaptıracaklar, elinde ufak tefek parası varsa onu yatırdığı zaman korkuyor, sistemde kaybedersem ne olur diye. Yani bir pazarlama, bir muhasebe, bir muhasebeci ile kendinizi kontrol etmeniz lazım. Bir pazarlamanın da neye, nasıl bir strateji veya gerçekten bir şey yapacaksa, bunun altyapısını oluşturduktan sonra ne üretecek, kime öğretecek? Malzemeyi kimden alacak, kime satacak? Yoksa bunların alt yapısını oluşturmadan, haydi ben çok güzel pasta yapıyorum demekle olmuyor. Toplumsal ve kültürel baskılar arasında en iyi örnek olarak kırsaldan göç etmiş kadınlarımız var. Aile baskısı, kayınpeder baskısı, işte erkek baskısından dolayı, bir de kültür baskısından dolayı maalesef atılım yapamıyorlar. Yeni yapılan anlaşmaların büyük birçoğunda kırsalda kadının tutulması isteniyor. Kadın durursa erkek de duracak, o aile duracak, herkes duracak. Eğer kadın giderse bu sefer nereye gidecek? Bu şehre gelecek şehirde bu sefer bir takım adaptasyon sorunu ortaya çıkacak. Kadın kırsalda üretmediği için şehirde her şeye çok pahalıya sahip olacağız. Yani yediğimiz gıdaları çok yüksek rakamlara alacağız. Zaten amacımız kırsala sosyal bakımdan destek verilmesi. Tersine göçü sağlamak lazım. Özetle, kadına mesleki eğitimlerin verilmesi, çocuk bakımı hizmetlerinin sağlanması, esnek çalışma, ebeveyn izni, emzirme izni hakları verilmeli. Kadınların eğitime ve mesleki gelişime yatırımı, esnek çalışma ve kreş hizmetlerinin çocuk bakımı hizmetlerini sağlanması gerekiyor. Çalıştık, pandemi de herkes

öyleydi. Ama eğer normal hayatta esnek çalışıyorum dersanız bir şey yapamazsınız. Yani sizi o kadar ciddiye almazlar. Esnek çalışma belki bir anlamda sizin özel hayatınızın tamamen ortadan kalkması haline gelebiliyor.

Sosyal, kültürel engeller biraz önce dediğimiz gibi aile baskısı, kayınpeder baskısı, bu tabii sizin maddi gücünüz yoksa, eşiniz aile şirketine bağlıysa bunlarda tabii çok daha etkililer. Siz biraz daha farklı, maddi olarak bağlı değilseniz ve biraz daha onlardan baskınsanız çok baskı yapamazlar. Anne, baba ve evlilik baskıları. E tabii yani bizim hala, ister batılı olun ister doğulu olun fark etmez, aile bağımız devam etmekte. Yani hepimiz ailemizin onayıyla bir evlilik yapmak için veya sevdiğimiz, istediğimiz kişinin ailemizin onayını alması için epey çaba göstermiştik.

Cinsiyet temelli ayrımcılık ve tacizler. Evet, bunlar da her yerde var maalesef. Yani kadına karşı yapılan birtakım tacizler, ayrımcılıklar. Bunları ispatlamak da çok zor. Bir büroda birinin yanında çalışıyorsunuz, tacize uğrama ihtimaliniz yanında çalıştığınız insanın olmazsa onun yanındaki çalışan başka birisi tarafından da olabilir. Evet, hakikaten bu sıkıntı.

Fırsat eşitsizliği, eğitimi aldınız ama çalışma hayatına girdiğiniz zaman kadınsanız, evlendi iseniz çocuğunuz var, çocuğunuz varsa zaten işe girme olasılığınız biraz daha az. Çocuk da sadece siz yapmıyorsunuz, eşinizle yapıyorsunuz ama maalesef anneye kalıyor bu işler. Böyle oldu maalesef. Çalışan anne kazandığı parayla çocukların kreşi, özel ders, yardımcı gibi masrafları karşılıyor maaşı bazen bu harcamalara gidiyor zaten. Bir 15-20 sene onlara gidiyor. O şekilde hayatınızı devam ettiriyorsunuz ama bir taraftan paranız da gidiyor. Yani eşinize çaktırmadan kendi hayatınızı, konfor alanınızı sağlıyorsunuz. Çalışan kadın emekliliğe çalışıyor, öyle maalesef, politikalarının olması lazım. Cinsiyet eşitsizliğini engelleyecek güzel dernekler var, Cumhuriyet Kadınları Derneği bunlardan bir tanesi hakikaten ve sizler senelerdir bununla uğraşıyorsunuz ve birçok dernek var evet ama bunları yapmak lazım. Ama işte bizim ulaşmak istediğimiz kadınlara, onları oraya getirip de kadına bu bilinci vermek biraz sıkıntı, evde bunu kocasına anlatması bazen zor olabiliyor. Bakın zaten kadının eğer ki evi, kendi geliri yoksa bırakın bir derneğe girip aidatını ödemeyi, yol parası için dahi çıkarken düşünüyor. Eğer kendi parasını kazanabiliyorsa, önce ekonomik özgürlük, ondan sonra isterse 8-9 derneğe girebilir. Belediyelerin veya kamunun eğitimlerini seviyorum, oralara kadınların gitmesi lazım. Belediyelerde semt evleri hakikaten çok güzel eğitimler veriyorlar. Eğitimler, destekler, rahatlamasını sağlayacak. Kadının orada kendini ifade edeceği çok imkan veriliyor. O kadınların oralara gitmeleri gerekir. Yani en azından malzemelerin de belediyeler tarafından karşılanması gerekir. Takı yapmak için boncuk gerekecek, boncuk bir dünya para, her şeye para gerekiyor. Makine koymuş ama kumaş koymamış, kumaşı almak yine maddiyata dayanıyor. Yasalarımız çok iyi, iklimde de çok iyi, karbon salımında da çok iyi, her konuda çok iyi ama bunların uygulanması aşamasında zorlanıyoruz. Özel sektörde çalışıyordum. Patronum bana düşük maaş zammı yaptı. Neden dedim. Yani aynı işi yapıyoruz, aynı yerde aynı saat geliyoruz, senin kocan da var dedi. Yani ben gideyim o zaman. Ben çalışmam dediğimde, o zaman 250 lira daha zam yapalım lütfen devam edin yanıtını aldım. Çok teşekkür ederiz.

Duriye Kayserlioğlu (Moderatör)

İkinci grubun sunumu ile devam edelim lütfen.

2. Grup Sunumu

Sözcü - Hayriye Şending (İzmir İş ve Meslek Sahibi Kadınlar Derneği):

Ben kadın üzerindeki en büyük toplumsal baskının eğitimde olduğunu düşünenlerdenim ve onun için biz biraz eğitimde fazla kaldık ve bunun derinlemesine inmeye çalıştık. Öneriler tabii ki bunun içerisinde var. Kesinlikle şimdi kız çocuklarının okutulması lazım. Çünkü kız çocukları okullu olmadığı taktirde, anne olduğu zaman haklarını bilmiyor. Burada kız çocuklarının kesinlikle haklarının anlatılması lazım ve kız çocukları hangi haklara sahip olduğunu bilerek aile kurmalı ve iş hayatına girmeli. Hem siyasete girmeli hem toplumda haklarını bilerek yer almalı. O yüzden eğitimin çocukların okutulmasından başlanarak dikkate alınması gerekiyor buradaki sorunu çözmemiz lazım. Çözemediğimiz takdirde biz hiçbir toplumu ayağa kaldıramayız. Bu bir gerçek. Dezavantajları saymak gerekirse tabii ki birçok yerde kız çocukları hem okullara ulaşamıyor hem ailesinden müsaade alamıyor. İşte, sen kadınsın, kızsın, kız çocuğusun, okumamalısn, zaten kardeşini okutuyorum, bütün paramı oraya aktarıyoruz, aile olarak onu okutmalıyız, o bizim ailemizi kurtaracak gibi birçok söylemle birlikte ailenin en çok baskı gören, her konuda baskı gören ve dezavantajlı grubunun kız çocukları olduğunu görüyoruz. Eğitimdeki en büyük baskıyı bir dezavantaj olarak cinsiyet ayrımcılığına dayalı şekilde kız çocukların eğitilmesinde görüyoruz. Bilinçli olmayan anne babalar var ve etkilerini görüyoruz. Kadınların güçlendirilmesine yönelik çalışmalar ve politikalar eksik kalıyor, bir kere sosyal devlet anlayışının Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanması aşamasında zorlanılıyor. Biz bağışlar ile insanları ayakta tutmayı alışkanlık haline getiriyoruz ve kadınların güçlenmesi konusunda hiçbir şey yapmıyoruz. Biz kadına yardım ediyoruz, aileye yardım ediyoruz, çocuğuna yardım sütü veriyoruz. O zaman sosyal devlet anlayışımız yoksa kadını güçlendireceğiz. Kadını dışarıya çıkartamazsınız, kadın baskı ortamından çıkamaz. Cam tavan deniyor, şeffaflık olarak çünkü cam tavan çok farklı bir toplumsal şey... Onu kıramıyor, dışarıya çıkamıyor. O yüzden eğitim politikalarında devletle birlikte bütün toplumu eğitmemiz gerekiyor

ve sosyal devlet anlayışında, belediyecilikte yapılan çalışmaların yeterli olacağını düşünmüyorum. Belediye, sosyal devlet anlayışında yerelde bir fark yaratamıyor, yani bu konuda hiçbir şey yapamıyor. Şu anda şu taşradaki eğitim modellerinin de devlet üzerine düşmeli. Köyde okulu kapatıyorsunuz, işte 3-4 tane köyü birleştiriyorsunuz, aşağıdaki köye taşımacılık yapıyorsunuz. Cami ve imam hizmetinin eğitime de yansması gerekiyor. Orada bir imamı, doktoru tutuyorsanız, bir öğretmeni de tutmalısınız. Mesela tarım kredi kooperatiflerine atanan müdürler çiftçiye para dağıtırken bile oradaki insanları eğitiyor. Yani eğitim başlı başına bir köyün bütünüdür. Biz bu taşra altyapısındaki eğitim modellerini de bıraktık, yolda kaldık. Şu anda burada da sınıfta kaldık. Bunları da hayata geçirmemiz gerekiyor ki biz burada sadece baktığınız zaman kadın modeli yok, aslında burada her ailenin eğitimi var, erkek eğitimi var, kadın eğitimi var, kız çocuğu, erkek çocuğu, her şeyin eğitimi, toplumun eğitimi var. O yüzden eğitimin yanına yazabileceğiniz o kadar şey var ki bunları yazdığımız takdirde ben ekonomik, hukuksal ve toplumsal baskının yok olacağını düşünenlerdenim.

Yani şu statü bizim için çok önemli. İşte ne diyor? Sosyal sorumluluk projeleri öğrencileri de kapsayacak. Bu sosyal projelerde şöyle bir şey var; ben açıkça bunu geçen birliklerde de söyledim, hani bir baktığınız zaman hep 60 yaşındayız biz burada, 30 yaşını görmeliyiz arkadaşlar. Biz burada derneklerde gençleri yanımızda taşıyamazsak işimiz zor. O yüzden gençlere çok önem vermeye çalışıyorum ve çevremi oldukça geniş tutmaya çalışıyorum. Biz burada eğer bir rol model olmak istiyorsak, burada oturduğumuzda yanımızda ikişer, üçer tane gencimiz olmalı. Bunu da öğretmeliyiz, belki burada üniversitelerdeki öğrenci kolları diye tabir edebileceğimiz aktivitelerde çalışan öğrencileri gerçekten derneklere alabiliyoruz, yanımıza yardımcı oluyorlar, geliyorlar, anlıyorlar, biliyorlar. Bilgileri çok. Evet. Yani biz arkadaşlar, derneklere de gençlerimizi çekmeliyiz. Burada ben bir şey yapabilir miyim, tabii ki yaparım, bunun farkında gençlerle olmalıyız. Geçenlerde Ekonomi Üniversitesi'nde bir panelde tartışıldı bu konu, Dilek Hanımlar ile paylaştım. Hatta gençler de bize duydukları ihtiyaçları dile getiriyorlar. Diyorlar ki biz tamam evet, dijital teknoloji vesaire bir sürü konuda iyiyiz ama biz sizin gibi konuşamıyoruz, sizin gibi ilişki kuramıyoruz, sizin gibi bir arada olmuyoruz. Çünkü onların sıkıntısı da sosyal bir birey olmak, alfa kuşağında, Z kuşağında kayboldu ve bu durumun farkında olanlar var. O yüzden biz sivil toplum olarak çalıştığımızda mutlaka ve mutlaka üniversitelerle iş birliği geliştirmek durumundayız. Mesela biz dernek olarak temsilciler atadık her üniversiteye, temsilciler aracılığıyla oradaki eksiklikleri anlamaya çalışıyoruz. Dediğim gibi yeni kurduğumuz için 6 aydır buna çalışıyoruz ve burada gerçekten güzel dönüşümler var. Bunu başarabilirsek zaten önemli bir kazanım olacak, bu eğitim yapısının altında derneklerin ne yaptığını anlatmamız gerekiyor gençlere ki onlar da bizim yanımızda olsunlar. Kulüplerden temsilciler aldık biz onları eğitiyoruz, yanımızda taşıyoruz, toplantılara çağırıyoruz. Yani en azından yanımızda bulunsun, ne yapıldığını görsünler. Hangi konuda nasıl konuşacağını da zamanla öğrensün. Biz ilk eğitimi oradan başlatıyoruz. O yüzden bu konuda bütün derneklerin artık "Ben bıraktım, 30 yıl bu derneğin başkanıydım, işte şimdi şunu bıraktım." demek yerine, gençlerimize ne verebileceğimizi düşünmeliyiz. Bizim de onlara biraz yaklaşmamız lazım, bir denememiz lazım. Artık onlardan biz ne alacağız? Evet yani onların da bize katacağı çok şey var ve biz de onlara çok şey borçluyuz. Ama geri planda kalmayı artık yavaş yavaş kendimize alışkanlık haline getirmemiz lazım. Biz bu alışkanlıklardan vazgeçemeyen bir toplumuz. Özellikle kadınlarımız da çok fazla bu tutum, bunu kabul edelim. Ben bunu çok net söyleyebilirim. O yüzden bunlar da çok önemli bizim için.

Mesleki becerilerin geliştirileceği müfredat, bu zaten sosyal devlet anlayışında olmak zorunda. Mesela siz eğer bu gruptaki çocuğa bir şey, el becerisi geliştirecek bir müfredat sunamıyorsanız, marangozluk gibi ki benim hayatımda marangozluk çok sevdiğim bir şey ama ben sevdiğim için yapıyorum. Marangoz olarak bir tahtayı kesip ona elinizle yavaş yavaş şekil vermenin ne demek olduğunu bilen birisiyim mesela. Belki yapım gereği de... Ama müfredatta olsaydı... Yani eğitim bizim temel noktamız olmalı. En başta belki baktığınız zaman toplumun yüzde 70'ini kapsayan bir engel bu eğitim konusu, ben ağırlık olarak yüzde 30'u diğer engeller olarak görüyorum. Çünkü gerçekten eğitim olursa diğerleri arkasından geliyor. Bilinçlendirme çok önemli. Bir de eğitim derken hep üretimden bahsediyorum. Bizim belki en büyük sorunlarımızdan bir tanesi bu. Niye nakış yapsın kadın? Sadece nakış mı yapsın? Şu anda bakın dijital çağa geçtik, simülasyonla kaynakçılık öğretiliyor. Yani aynı zamanda kadınların elleri daha yatkın olduğu için daha başarılı alet operatörü oluyorlar. Ben mesela yıllarca yaptım, mesleğim gereği alet kullanmak zorundayım. GPS dediğiniz navigasyonu ben 25 yıl önce biliyordum. Ben uydu ile çalışmadan bir yerin ölçümünü yapamam. Alet operatörü neden olmasın bir kadın? Ya da bir bilgisayarda veri üretebilen bir kadın niye olmasın? Açıkça söylüyorum, açık bir şey yani, kadınlar her şeyi çok ince düşünür. Oradan da zaten kaynaklanıyor birçok şey, Anadolu Ana olarak tanımlanmış, anaç, üreyen, üreten, hep üretmiş olarak kodlanmış kadınlar. Her şeye bakış açısını değiştirmek gerekiyor. Hep bir şey üretirken akla geliyoruz, uygulama yönünde de etkin olmalıyız, mesela yapay zeka bizim hayatımızın büyük bir bölümünü kapsayacak. Yine yapay zekaya en iyi soruyu soran kadınlar olacak. Neden? Yapay zeka sitesine girin, bir şey hakkında bilgi sorun hemen çıkartıyor. Ama ince bir kelime eklediğinizde o yanıtladığı sorunun cevabı çok farklı bir noktaya doğru gidiyor. O da kadında var ve bu anlamdaki etkinliğimizi de artırmalıyız. Yani sadece üretim derken işi nakış yapalım, dikiş dikelim değil, bizim her konuda kadının etkin rol alacağı eğitimleri de vermemiz gerekiyor. Ben hep eğitime dayan- dırıyorum ve eğitimin her şeyi açacağını düşünüyorum. Sosyokültürel anlamda da ben harita mühendisi olduğumu söyledim, 1985'te mezun oldum, ilk işe girdim 19 yaşındaydım. Keçiören Belediyesi'nde alet operatörü olarak işe girdim ve o zaman beni almamak için ellerinden geleni yaptılar. Ama ben girdim ve ondan sonra okulu bırakmadım. Üniversitede mühendislik okudum. Burada da engellerle karşılaştım kadın olduğum için, dağa çıkamazsın, çocuk doğuracak mısın, Kızılcahamam dağlarına nasıl çıkacaksın, birçok soru geldi, bunları aştık.

İşte bu kadına biçilmiş rolleri biz kendimiz seçiyoruz. Ben seçtim, 59 yaşındayım. O zaman 38 yıl önce seçmişim ve başarmıştım. Herkes de başarabilir diyorum ben. Biz tabii İzmir'den bakıyoruz ama Anadolu'dan bakmak gerekiyor. Ben Trabzon'da çalıştım, Ankara'da çalıştım, birkaç yerde çalıştım, değişik yerlerde. Oradaki rol modelleri biz o kişilere giydirmişiz. Ailemize bile zamanında kendi mesleklerimizi zor açıkladık. Yani benim babam mesleğin ne diye sormuştu. Yani nasıl bir meslektir bu? Bana dediler ki mesela harita çiziyor, oturup Türkiye haritası çizecek dediler. O kadar yani bakış açısı farklı, üniversite bölümleri bilinmiyordu ki. Finansman hiç bilinmeyen bir kelimeydi o zaman. İstihdam konusunda kadınlar için fiziksek önyargılar da var; kadınsın, yapamazsın, bunlardan zaten potansiyel ortaya çıkmasın diye söyleyenler de var. Rol modelleri artıracak olan kişiler bizleriz. İstihdam konusundaki engellere farklı bir örnek olarak şu mesleği yaparsın, bu mesleği yapamazsın gibi yorumlar ile meslek çeşitlerinin sınırlı tutulmaması da gerekiyor. Yani bir de bu konu çok önemli; sosyal yardım olarak devlet desteklerinin, belediye desteklerinin sınırlandırılması

gerekiyor. O insanın bulunduğu şartlardan çıkmasını sağlayacak, ekonomik olarak güçlenmesini, hayata dahil olmasını sağlayacaksınız. Kadınlara güçlenmesi için imkan verilmeli ve kadın istihdama dahil olmalı. Çok teşekkürler.

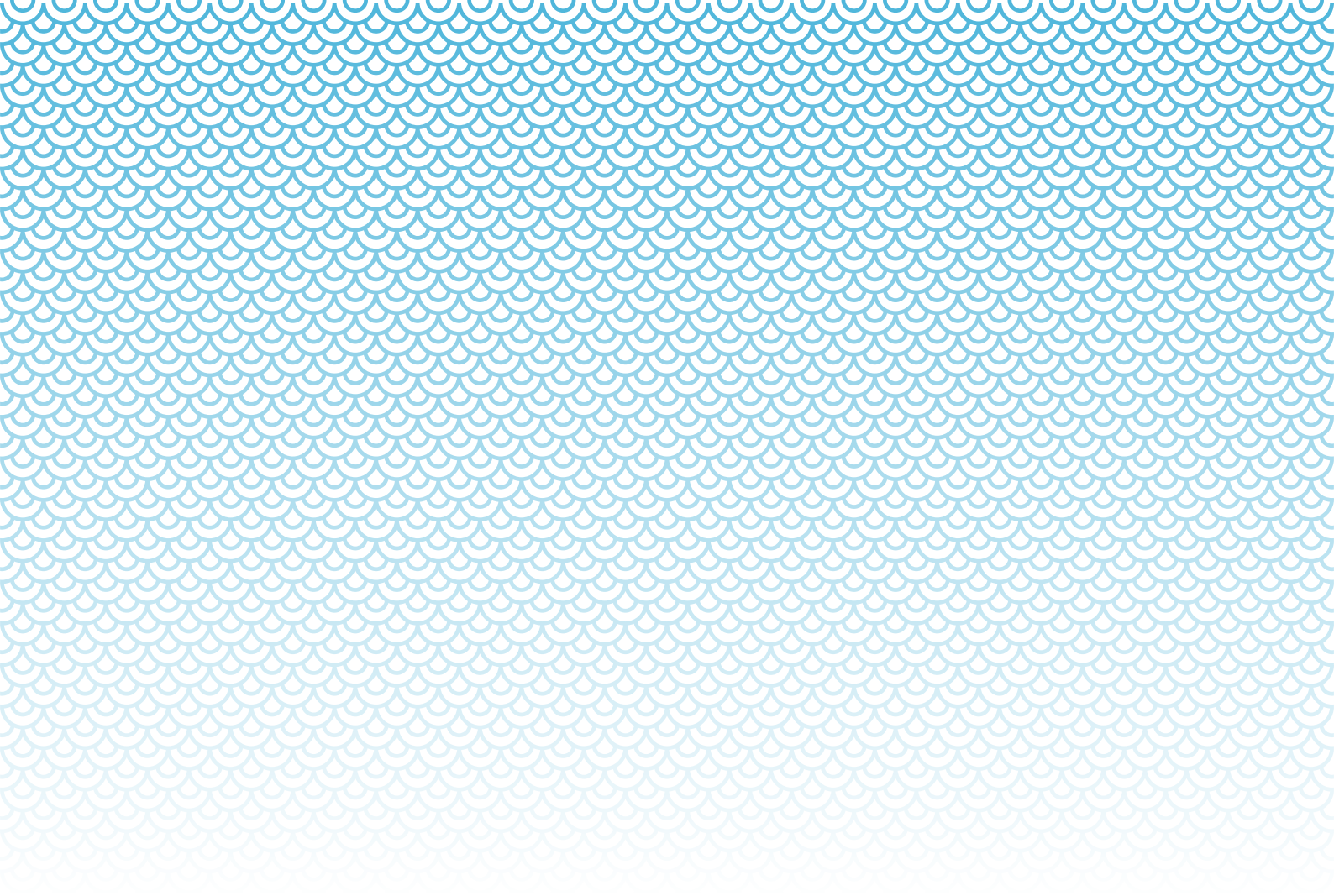
Belkıs Üner (Ege Kadın Tarım Çevre Ekoloji Derneği)

Ekonomide bir şey söyleyeceğim, siz aklıma getirdiniz. Engelli kotası var, eski hükümlü kotası var, kadınlar için de kota konularak işe alımlar zorunlu yapılmalı. Belki üniversitelerde şimdi bir şeyler ufak ufak değişiyor. Başarı motivasyonu konferanslarında özellikle diyorlar ki kimsenin yapmadığını yapın. İngilizce herkes biliyor. Fransızca, İspanyolca öğrenin. Şimdi belki biraz bilinmedik alanlara girmeliyiz. Kırsalda kadını üretimde tutmamız için de ekonomik olarak onu destekleyecek hibeler verilmesi lazım, projelerine destek olmalıyız. Kooperatif kurduysa da bunu nasıl finanse edecek, nasıl pazarlamasını yapacak? Bunun eğitimlerin de verilmesi lazım, ama en önemlisi gençleri çekmek lazım. Hayriye'nin dediği gibi, yani 60 yaşındaki kişiye bilgisayar öğretmeniz çok zor ama bir lise mezunu, köyünde onu teşvik edecek hibe krediler verip de dijital ortama girebilir. Bu sayede belki de köyündeki kooperatif çok başarılı olabilir. Mali müşavir bir hanım var, tabii ki parayla oynuyor. Çünkü bilerek giriyor, bilerek yapıyor. Ben size biraz önce dedim. Kemalpaşa'daki hanım da ODTÜ'yü bitirmiş, emekli olmuş, gelmiş, oradaki kadınları topluyor. Yani ya emekli olan bu tip kadınların o bölgelere nefer gibi dağıtılması ya da gençlerin de aynı zamanda bu bölgelere çekilmesi, desteklenmesi, kredilerle, iş imkanlarıyla desteklenmesi ve orada durmaları gerekiyor.

Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV Genel Sekreteri)

Bu önemli değerlendirmeler için hepinize çok teşekkür ediyoruz. Hocamız bir raporlama formatıyla hem çalışma sırasındaki tartışmalarını derleyip toplayacak hem de sunumların deşifre metinlerini ekleyeceğiz. Sizlerle de son olarak nihai raporu paylaşıyor olacağız. Sonrasında kadın istihdamına yönelik önerileri kamu kurumları ile görüşürken bu raporumuzu da sivil toplumun tespitleri olarak yetkililere aktarıyor olacağız.

Katkılarınız için bir kez daha teşekkür ediyoruz.

www.borsav.org.tr | bilgi@borsav.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) borsavakfi

SABANCI VAKFI

Hibe Programı ile desteklenmiştir.